

บทที่ 5

ตัวอย่างการใช้ ห้องแถวหนึ่งคูหา

ในบทนี้เป็นการศึกษาการใช้ห้องแถวจริง ๆ หนึ่งคูหา การศึกษาเน้นที่พฤติกรรมในการจัดแต่งลักษณะอาคารที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการอยู่อาศัย เพื่อใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบกับบทอื่น ๆ

คูหาห้องแถวที่เลือกทำการศึกษา อยู่บริเวณสามย่านซึ่งเป็นที่ดินในเขตพาณิชย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าของอาคารเปิดการค้าทำเป็นร้านถ่ายรูปและใช้อยู่อาศัยด้วย มีความคุ้นเคยกันตามสมควร เพราะผู้ศึกษาเป็นลูกค้าประจำร้าน

การสำรวจสัมภาษณ์ กำหนดทำในวันอาทิตย์ เพราะเป็นวันเดียวเท่านั้นที่เจ้าของคูหาค่อนข้างว่าง

ลักษณะของผู้ใช้อาคาร

บุคคลที่	เพศ	ความเกี่ยวข้องกับหัวหน้าครอบครัว	การศึกษา	อาชีพ	อายุ	ภูมิลำเนา
1	ชาย	หัวหน้าครอบครัว	จบอาชีวะ (ACC)	เปิดร้านถ่ายรูป	29	บ้านโป่ง, ราชบุรี
2	หญิง	ภรรยา	จบม.ศ.3	แม่บ้าน	25	นครปฐม
3	ชาย	บุตร	อนุบาล 1	นักเรียน	3	พระนคร
4	หญิง	บุตร	-	-	1.5	พระนคร

เป็นครอบครัวขนาด 4 คน ประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัวกับภรรยาและบุตรอีก 2 คน เป็นชายหนึ่งคนหญิงหนึ่งคน หัวหน้าครอบครัวประกอบอาชีพโดยเปิดร้านถ่ายรูปในดูหาหนึ่งของแนวอาคารห้องแถว เป็นครอบครัวเชื้อสายจีน มีความเชื่อตามประเพณี โดยการเซ่นไหว้ตามลัทธิขงจื้อ นอกจากนี้ยังประกอบด้วยพนักงานลูกจ้างชายอีก 4 คน เป็นลูกจ้างไปกลับ 2 คน และอีก 2 คนเป็นลูกจ้างอยู่ประจำด้วยในครัวเรือน เคยมีคนใช้หญิงช่วยงานแม่บ้าน 1 คน ปัจจุบันไม่จ้างแล้ว เพราะมีปัญหาจุกจิกยุ่งยาก

ลักษณะการเป็นเจ้าของ

เป็นห้องแถวที่ปลูกสร้างในเขตพาณิชย์ของจุฬา เมื่อปีพ.ศ. 2515 ได้เริ่มร้านค้าโดยเช่าหน้าร้านในอัตราเดือนละ 2,000 บาท และค่าเช่าหน้าร้านถูกเก็บแพงขึ้นทุกปี ในปี พ.ศ. 2517 เก็บถึงเดือนละ 6,000 บาท ในปีนี้เองเป็นปีที่หมดสัญญาเช่ากับจุฬา จึงต้องทำสัญญาเช่ากันใหม่กับจุฬา หัวหน้าครอบครัวปัจจุบันจึงตัดสินใจที่จะเป็นเจ้าของดูหาเสียเอง โดยจุฬา คิดค่าเช่าต่อชั้นอาคารชั้นละ 40,000 บาท เป็นค่าเช่าในช่วงสัญญา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 - 2527 ตลอดเวลาในช่วงสัญญาเช่าสิบปีนี้ยังต้องเสียค่าเช่าอีกเดือนละ 200 บาทแก่จุฬา สัญญาเช่าในช่วงเวลาทำสัญญาถือเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่อาจจะนำไปจำนอง, ค่าประกันได้

ลักษณะการใช้อาคาร

อาคารห้องแถวดูหานี้ใช้เพื่อประโยชน์เพื่อทำการค้าและการอยู่อาศัยผนวกกัน

ทั่วไป

การค้า : ดูหานี้เปิดกิจการเป็นร้านถ่ายรูป มีห้องภาพไว้บริเวณถ่ายรูปติดบัตร มีฟิล์มจำหน่าย มีอุปกรณ์ถ่ายภาพจำหน่าย บริการล้างอัดขยายทั้งภาพสีและขาวดำ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายรูป ปัจจุบันมีการขายตลับเทปบันทึกเพลงสำเร็จรูปไว้จำหน่ายด้วย

การอยู่อาศัย : ภรรยาเป็นผู้รับผิดชอบส่วนการอยู่อาศัย การทำครัว การซักล้างทำความสะอาด และการเลี้ยงดูแลลูก ๆ บางครั้งต้องช่วยดูแลร้านด้วย

ประจำวัน

การค้า : พ่อบ้านตื่นราว 6.30 น. เพื่อให้ทันเปิดร้านค้าในเวลา 7.00 น. แล้วจะดูแลร้านไปจนกว่า 20.30 - 21.00 น. จึงปิดร้านทุกวัน พนักงานลูกจ้างจะเริ่มทำงานราว 7.30 น. และเลิกงานราว 20.00 น.

การอยู่อาศัย : ภรรยาตื่นราว 5.00 น. ทุกวัน เพื่อจ่ายตลาดและเตรียมหุงหาอาหาร ต้องอาบน้ำแต่งตัวให้ลูกทั้งสองคน ต้องป้อนอาหารลูกคนเล็กและจัดแจงลูกคนโตให้ทันรถโรงเรียนมารับ หลังอาหารเข้าต้องล้างชาม ชักเสื้อผ้าและนำไปตากบนชั้นคาดฟ้า การเช็ดถูห้องนอนทำทุกวัน ส่วนการทำความสะดวกทั่วไปทำทุกสองอาทิตย์ การเตรียมอาหารของแม่บ้านต้องเผื่อพนักงานลูกจ้างด้วย แม่บ้านจะเสร็จงานประจำวันราว 21.00 น. และเข้านอนราว 22.00 น.

พ่อบ้านหลังปิดร้าน ถ้าไม่มีงานคั่งค้างก็จะออกเที่ยวเตร่ทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่เดินเล่นในละแวกอาคาร จะกลับบ้านราวเที่ยงคืน และขึ้นดูแลต้นไม้บนชั้นคาดฟ้าก่อนเข้านอน

ประจำปี

การค้า : พ่อบ้านจะสำรวจสินค้าในสต็อกทุกเดือนพร้อมทำความสะอาดตู้โชว์ การทำความสะอาดตลอดดูหาอาคารจะทำทุก 2 ปี ระหว่างสิ้นปีและต้นปีจะมีการขายบัตรรอยพรค.ส.ล. เพิ่มเติม ร้านค้าจะมีวันหยุดปีหนึ่งราว 25 - 30 วัน โดยจะหยุดครึ่งบ่ายทุกวันอาทิตย์ต่อสัปดาห์ และหยุดในวันตรุษ วันสารทสำคัญต่าง ๆ อีก แต่จะไม่หยุดตรงกับวันสำคัญเพราะเป็นวันที่การค้าจะดี จึงมักหยุดเพื่อทำพิธีการตามประเพณีให้เสร็จก่อนถึงวันจริง

การอยู่อาศัย : แม่บ้านจะต้องจดจำวันสำคัญต่าง ๆ และต้องเตรียมเครื่องเช่นไหว้ให้พร้อมในวันที่กำหนด

การจัดแต่งลักษณะอาคารและพฤติกรรมเกี่ยวเนื่อง

เป็นอาคาร 4 ชั้น คูหากว้าง 3.75 เมตร ลึก 4 ช่วงเสา ช่วงเสาละ 3.50 เมตร
รวม 14.00 เมตร (ดูแปลนอาคารประกอบ หน้า 93 - 96)

ชั้นพื้น ด้านหน้าใช้ประกอบการค้า ด้านหลังใช้เพื่อการอยู่อาศัย

ชั้นสอง ทั้งชั้นใช้ประกอบการค้า

ชั้นสาม ใช้เพื่อการอยู่อาศัย

ชั้นสี่ ใช้เพื่อการอยู่อาศัย

การตกแต่งดูหา

พ่อบ้าน : ตั้งใจจะหาสีอาคารทุกสองปี อยากรให้เป็นสีอ่อน - อาจเป็นฟ้าอ่อน เขียวอ่อน
หรือขาว เพื่อให้อาคารดูสดใสสว่าง การใช้สีจุดดัดกับอาคารไม่คิดว่าจะช่วยให้การค้า
ดีขึ้น การค้าจะดีหรือไม่น่าจะอยู่ที่การบริการลูกค้ามากกว่า และคิดว่าร้านค้าซึ่งตกแต่ง
อย่างสวยงาม มีข้อดีที่เชิญชวนให้คนเกิดความสนใจได้ แต่มีข้อเสียที่ทำให้คนไม่กล้าเข้า
ร้าน เพราะจะคิดว่าร้านที่ตกแต่งสวยงามน่าจะขายของแพงกว่าร้านที่ตกแต่งธรรมดา ๆ
จึงตกแต่งร้านตัวเองให้ธรรมดาที่สุด

แม่บ้าน : การต่อเติมอาคารเลยออกไปด้านหลังอาคารดังเช่นดูหาอื่น ๆ ไม่สิ่งดีไม่จำเป็น
ทุกวันนี้ การทำครุการชักล้างมีที่เพียงพอภายในอาคารแล้ว ไม่ต้องต่อเติม ส่วนการวาง
ตั้งสินค้าเลยออกไปบนทางเท้าด้านหน้าร้าน จะเป็นการดูไม่เรียบร้อย ไม่น่าทำ ไม่ใช่
เพราะกลัวตำรวจ

การพักผ่อน

พ่อบ้าน : ไม่นิยมดูภาพยนตร์เพราะลูกยังเล็ก จะทำให้คนอื่นรำคาญได้ นิยมไปเดินเล่น
ตามศูนย์การค้า หรือสนามหลวง การพักผ่อนที่ดีที่สุดคือการนอนพักอยู่กับบ้าน แต่นอนห้อง
ปรับอากาศไม่ได้นาน เพราะจะปวดหลัง บ่ายวันอาทิตย์หลังจากปิดร้านมักจะขึ้นไปนอนที่
คาน้ำชั้นสี่ ถ้าอากาศไม่ร้อนนักจะหลับได้สบายดี

แม่บ้าน : ปกติไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน เพราะต้องเลี้ยงลูก นาน ๆ จะได้ไปเยี่ยมเพื่อนบ้าน
 เดิมทีนครปฐม ไปแต่ครั้งก็จะได้พันธุ์ไม้กระถางติดกลับมาปลูกไว้บนคาดฟ้าเกือบทุกครั้ง
 ลูก : ลูก ๆ มักวิ่งเล่นหน้าร้าน หรือบนทางเท้าหน้าคูหาของเด็กเพื่อนบ้าน

สิ่งรบกวนและเพื่อนบ้าน

พ่อบ้าน : เสียงรบกวนจากรถยนต์ รถเมล์ด้านหน้าอาคาร กลายเป็นความเคยชินเสียแล้ว
 แต่ยังไม่เคยชินกับเสียงตะโกนของกระเป๋ารถเมล์เล็ก สิ่งที่รบกวนมากที่สุดได้แก่เสียงที่
 ดังมาจากวัดในละแวกอาคาร เสียงทำพิธีต่าง ๆ และกลิ่นควันจากเมรุวัดรบกวนมาก
 ระหว่าง 21.00 - 22.00 น. จึงขึ้นไปใช้ประโยชน์บนคาดฟ้าช่วงนั้นไม่มีใครได้
 แม่บ้าน : เพื่อนบ้านรู้จักกัน แต่ไม่ถึงกับสนิทสนมนัก เพราะไม่ได้จ้างคนใช้ งานบ้าน
 ต้องทำเองหมด จึงไม่มีเวลาไปทำความสนิทสนม แต่ก็ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน

พาหนะที่ใช้ติดต่อกับภายนอก

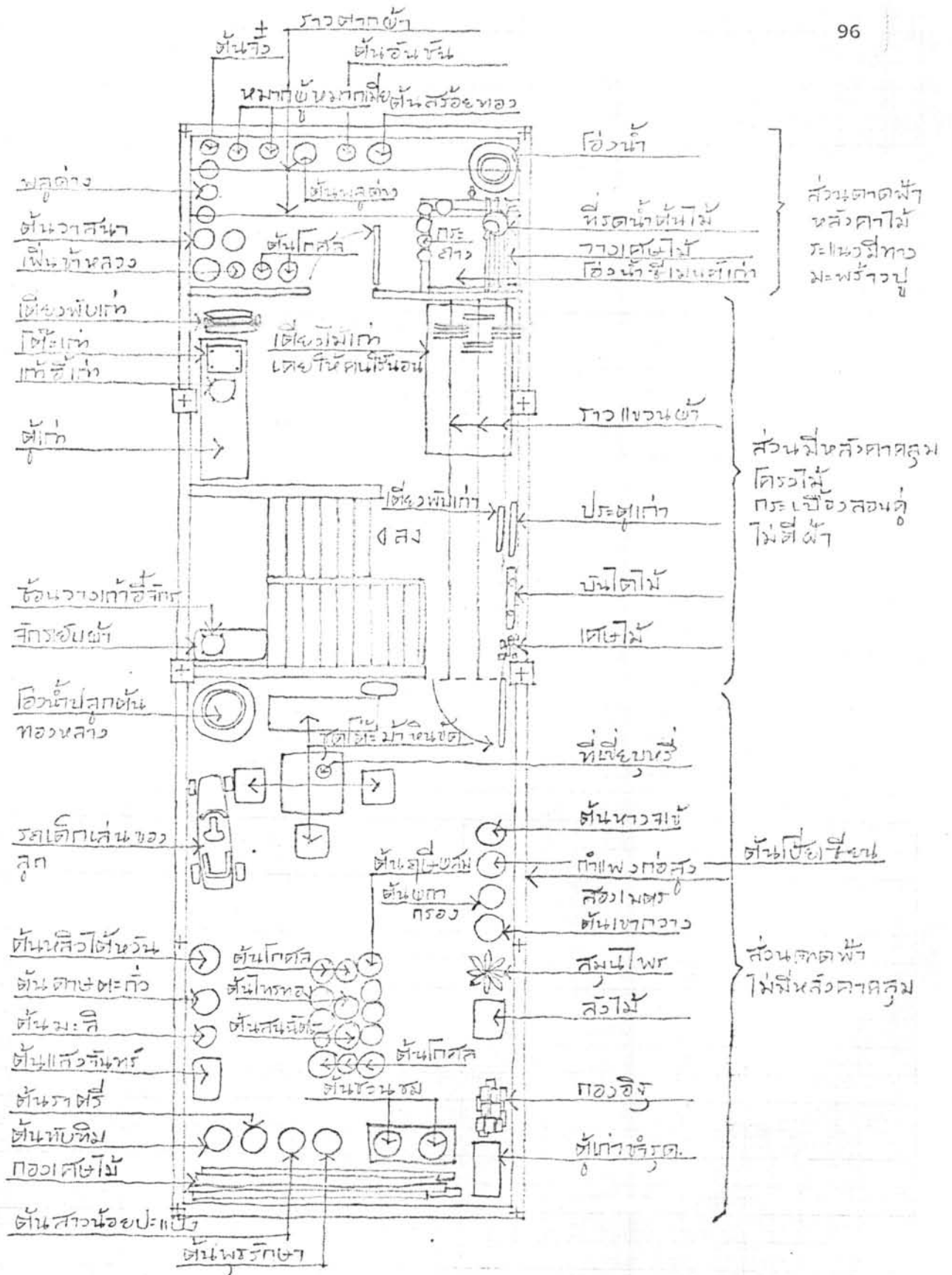
พ่อบ้าน : นิยมการเดิน หรือนั่งรถเมล์ ถ้าไปไหนทั้งครอบครัวมากกว่าจ้างแท็กซี่ไปส่ง
 แม่บ้าน : ตลาดอยู่ใกล้บ้าน จึงเดินไปกลับเพื่อจ่ายตลาดทุกวัน
 ลูก : ลูกคนโตมีรถโรงเรียนมารับ-ส่งเป็นประจำ

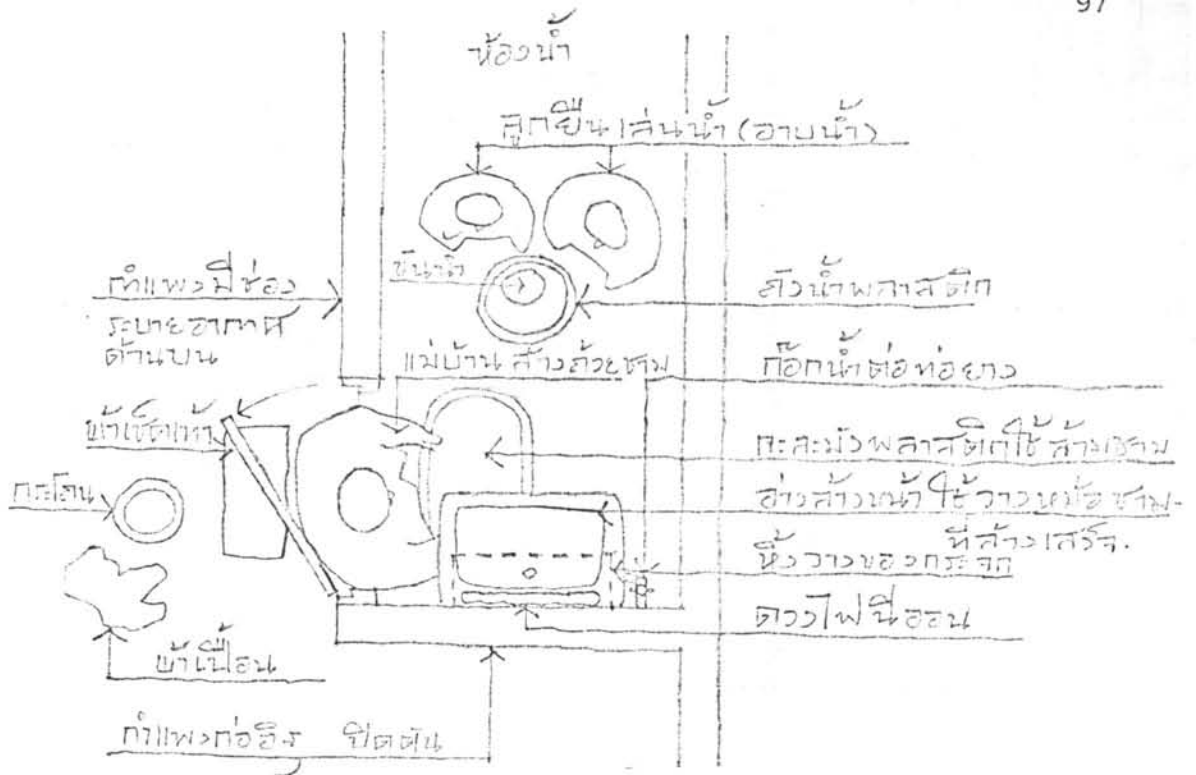

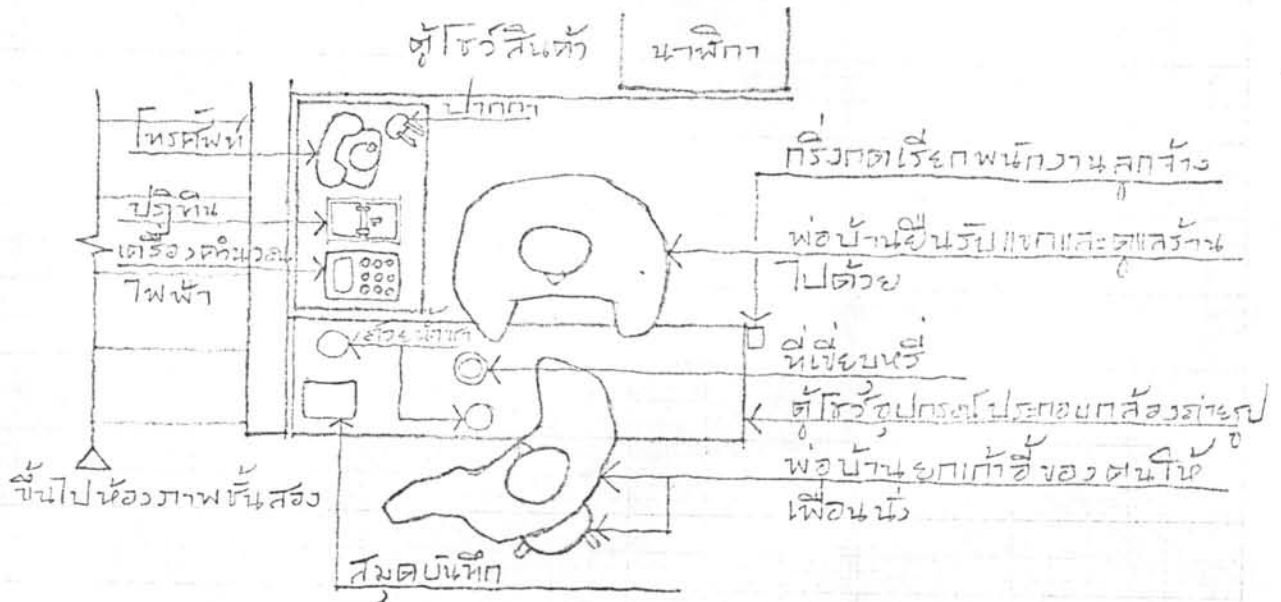

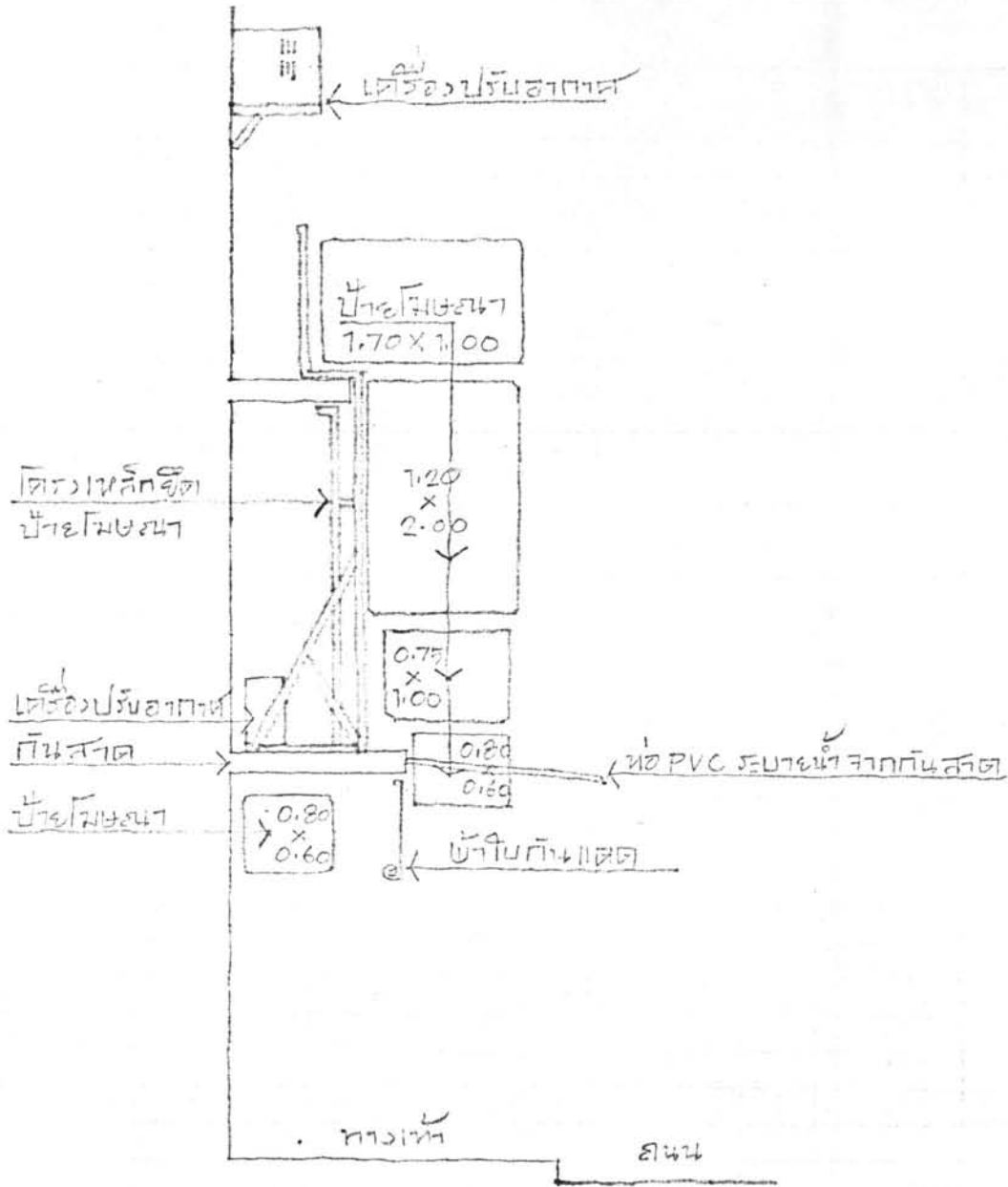
แปลนพื้นที่

ลักษณะการใช้อาคาร และการจัดวาง (setting) ของม้านั่ง ขณะล้างตัวผสม พร้อมกับตู้เอกสารที่ค้ำส่วนอาบน้ำ

การจัดวาง (setting) ขณะที่พอน้ำดื่มรับแขกพร้อมกับดูโทรทัศน์

รูปตัด บ้านหน้าอาคาร แสดง ส่วนประกอบต่าง ๆ

สรุปในแนวปรากฏการณ์

1. เป็นห้องแถวที่สร้างอยู่บนถนนสายหลัก (ถนนพญาไท) ในย่านใจกลางเมืองใกล้สถาบันการศึกษา กิจกรรมในคูหา เพื่อเสริมกิจกรรมการศึกษาในการถ่ายภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เป็นห้องแถวที่ปลูกสร้างขึ้นอย่างตั้งใจ มีการวางผังล่วงหน้า เพราะสร้างในเขตพาณิชย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ตัวคูหาตั้งผิดทิศทางแดดและลม ด้านหน้าอาคารหันรับแดดทิศตะวันออก ภายในอาคารใช้พัดลม พัดลมดูดอากาศ และเครื่องปรับอากาศช่วยทำให้อากาศภายในอาคารดีขึ้น
4. ชั้นล่างของคูหา ด้านหน้าใช้ประโยชน์เพื่อการค้า ส่วนด้านหลังใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัย
ชั้นสองใช้เพื่อทำประโยชน์การค้า
ชั้นสามและชั้นสี่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัย
5. ไม่ปรากฏมีการเก็บของตามแนวกันสาดด้านหน้าอาคาร นอกจากเป็นที่ตั้งป้ายโฆษณาและตั้งเครื่องปรับอากาศ ทั้งนี้เพราะพื้นที่ภายในอาคารยังกว้างขวางพอที่จะแบ่งใช้บางส่วนเป็นพื้นที่เก็บของ และหน้าต่างด้านหน้าปิดไว้เกือบตลอดเวลา เพราะทำเป็นห้องปรับอากาศจึงไม่สะดวกถ้าจะใช้กันสาดเป็นที่เก็บของ
6. การใช้ประโยชน์นอกตัวอาคาร มีการตั้งเครื่องปรับอากาศ มีการติดตั้งป้ายโฆษณาทั้งในแนวกันสาดและเลยออกไป มีการติดตั้งผ้าใบกันแดดที่ปลายกันสาดด้านหน้าด้านหลังอาคารมีการตั้งถังขยะนอกตัวอาคารที่ชั้นล่าง
ด้านหลังอาคารชั้นสองมีการใช้ประโยชน์ส่วนกันสาด โดยกันเป็นห้องมืดและห้องเก็บของมีรั้วลวดคัดปิดล้อม ไม่มีส่วนที่เป็นบานเปิดสู่ภายนอกอาคาร เป็นการล่อแหลมอันตรายหากเกิดอัคคีภัยขึ้นมา จะทำให้หนีไฟไม่ทัน
7. ปัจจุบันสีอาคารข้างเคียงมีการทาสีใหม่ ทำให้เห็นแนวแยกเป็นแต่ละคูหา เพราะใช้สีแตกต่างกัน

8. ที่เว้นว่างสองเมตรหลังแนวอาคาร มีการต่อเติมบ้าง ไม่ต่อเติมบ้าง แต่คูหาที่ต่อเติมมากที่สุด จะไม่ถึงกับปิดบังแนวสัญจร ยังพอมีที่ใช้เป็นทางขนถ่ายขยะได้ หลังแนวอาคาร เป็นบริเวณที่สกปรกไม่น่าสัญจร
9. คาดฟ้าอาคาร ใช้เป็นที่ตากผ้า เป็นส่วนนั่งเล่น และเป็นบริเวณปลูกไม้กระถาง แต่แคตรอนจัดเกินไป เพราะมีผนังก่ออิฐกันโดยรอบสูงถึงสองเมตร ต้นไม้จึงปลูกได้ไม่งาม จึงทำให้ต้องต่อเติมหลังคาไม้ระแนงโปร่ง ปลูกทางมะพร้าวทับอีกชั้นหนึ่ง เพื่อช่วยบังแดด
10. มีการปรับตัวให้เคยชินกับเสียงรบกวนและการสั่นสะเทือน แต่ยังทำความเคยชินต่อการรบกวนไม่ได้ทุกอย่าง เช่น เสียงตะโกนร้องของกระบ่ารถเมล์เล็ก เสียงทำพิธีซึ่งดังมาจากวัด และกลิ่นเหม็นจากควันไฟจาก เมาของวัด
11. เชื่อว่าไม่มีการต่อท่อระบายน้ำโสโครกโดยตรงไปลงท่อระบายน้ำทิ้งสาธารณะ เพราะการชักโครกยังมีปัญหาอยู่บ้าง แต่ไม่มากนัก